

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 89. ANULU XII.

Sabiuu, in 12/24 Novembre 1864.

Telegrafulu ese de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiuu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiuu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu an 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele s'5 platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu literb mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 1/13 Octobre 1864.

(Continuare din nr. din urma.)

La ordinea dilei e

Propunerea

deputatului Gabriilu Manu si alu consotiloru privitoria la modificarea sistemei de contributiune pentru Transsilvani'a.

Dupa preliminariulu de contributiune statoritu de cãtra Senatulul imperialu pre an. 1864 pentru Transsilvani'a,

a) summ'a contributiunei personale (tax'a de capu, a cetatieniloru, si cea protectiunala) face . . . 1.350,000 f.,

b) summ'a contributiunei de pamentu — 1.471,167 f. v. a. prin urmare summ'a contributiunei personale stã fatia cu summ'a contributiunei de pamentu aproximativu cã 91 la 100.

Summ'a contributiunei personale (cã tacs'a de capu) are de a se acoperi in tiãra:

1) prin platirea de 4 f. 20 xr. v. a. de cãtra toti posesorii de pamentu — fãra esceptiune — deca ei au din acel'a dupa catastru unu venitu curatu de 20 f. si 10 cr., (de si ei nu suntu in stare prin lucrulu mãniloru sale de a-si castigã pãnea de tôte dilele.)

2) prin platirea de 3 f. 15 xr. de cãtra possessorii de cãte o casutia, si curialisti,

3) prin platirea de 2 f. 10 xr. de cãtra individii fãra nici o proprietate,

4) prin platirea de 5 1/2 xr. de cãtra luntrasi (Schiffer).

5) prin platirea de 1 f. 5 xr. de cãtra baiasi (urburari, matallurgi), carbonari, si spalatori de auru,

6) prin platirea de 6 f. 60 xr. de cãtra israeliti,

7. veduvele de tôte categoriile platescu summ'a jumetate a contributiunei platite de cãtra barbatii lor.

Cu privire la contributiunea concretata in multe comune ale Transsilvaniei locuite numai de agricultori tierani, contributiunea personala face o summa indoita, si inca mai mare fatia cu contributiunea pamentului.

Eara cu privire la punctulu 1. in mijloculu unoru familii de totu serace, cari din pamentu abiã au unu venitu anualu de 21—22 fl. v. a., contributiunea personala (tax'a de capu) fãra adausuri suie la 12 fl. 60 xr. s'eu 16 fl. 80 xr., — de orece tatalu cã capu alu familiei cu doi — trei feciori suntu taxati fiacare cu intr'eg'a summa, deca au ajunsuetatea de maioreni, — si asiã venitululu curatu alu pamentului acoperindu-le darea dir'pta a capului si a pamentului, celelalte adausuri de contributiune trebuie sa le suplin'esca contribuientii cu castigulu din lucrulu mãniloru, —

prin urmare summ'a directa a contributiunei personale intrece si de optu ori, eara cu adausurile la olalta mai de 16 ori summ'a contributiunei directe de pamentu.

Contributiunea personala cã taxa cetatien'esca se platesce:

a) in Sabiuu, Brasiovu si Gherl'a cu 10 fl. 50 xr.

b) in Clusiu, Sighisior'a si Mediasiu cu — 8 fl. 40 xr.

c) in M.-Osiorheiu, Bistriti'a si Sebesiu cu 7 f. 35 xr.,

d) in celelalte orasie cu 6 f. 30 xr.,

eara tacs'a protectiunala cu 26 1/2 xr. se platesce in generalu de cãtra cei miserabili.

Comparandu summ'a contributiunei personale cu a pamentului in Transsilvani'a, precum acestea cu summ'a contributiunei personale si a pamentului din Ungari'a, si iara-si cu summele de castigu (Erwerbssteuer) si a pamentului din celelalte provincii ereditarie a 'monarchiei; atunci numai decãtu se arata, cumca contributiunea personala din Transsilvani'a e preste mesura ingreuiat'ore; — ac'asta rea stare au recunoscut-o si inaltulu regimu alu Maiestãtii Sele, precum se p'ote cuno'sce din declaratiunile cele solemne ale Esc. Sele d. Ministrulu de finantia Cavalerulu de Plener din siedinti'a senatului imperialu amplificatu tinuta in 17 Septembrie 1860. — a senatului imperialu din 13 Martiu 1862, si 19 Novembre 1863.

Eara cumca starea atinsa e intru adeveru si nesuferivera, si locuitorii tieriei nu mai potu supportã aceste greutãti, aceea se p'ote conchide preausioru si cu t'ota consecuinti'a — intre alte mai multe impregiurãri, — si din urmat'orele:

a) ne lipsescu — pre lãnga alte isv'ore de castigu — chiaru si drumurile de comunicatiune si comerciulu in launtruulu tieriei insusi, si si cu tierile vecine, — eara unele din acele care suntu cã drumuri de tiãra, au o elevatiune (suisiu) dela 10 pãna la 23 polieari (Zoll) la orgia, — s'eu cã imperiale — fãra consideratiune — intr'atãt'a de tacsate, incãtu bietulu tierianu abiã p'ote esi la satulu vecinu cu trasur'a de 2 vite;

b) diregatorii dela oficiele administrative politice, si de justitia in Transsilvani'a cu deosebire in comitate si districte, precumu scaunele secuiesci au o salarisare numai de jumetate in comparatiune cu oficialii din Ungari'a, si celelalte tieri ereditarie ale monarchiei, prin urmare cercularea baniloru si in asta privintia esubtrasa artificiosu din tiãra — de si p'ote indirectu; — e pre naturalu dara,

c) ca neavendu locuitorii tieriei in unele pãrti ale eii nici unu isvoru de castigu, nu suntu nici in stare de a platã contributiunea, prin urmare cã sa se sustina pentru sc'oterea contributiunei neintreruptu esecutiuni militare intr'o mesura f'orte insemnata, care as'emenea mistuiescu o parte insemnata din castigulu poporului, care insusi abiã-si mai p'ote sustine vieti'a.

In mediuloculu acestoru impregiurãri nefavorit'ore diet'a Transsilvaniei s'au grabitu — prin reprezentantii poporului inca in anulu trecut — in interessulu unitãtii monarchiei — de a inarticulã diplom'a din 20 Octobre 1860 si patent'a din 26 Februariu 1861 intr'eg'e legile tieriei intru acea firma convin-gere si sperantia, ca starea eii cea esceptiunala de pãna atunci, va fi radicata numai decãtu, si eii i se va dã unu locu cuvenitu intre marginile dreptãtii spre a pot' gustã o egala si justa tractare cu privire la afacerile comune, fatia cu Ungari'a si cu celelalte provincii ereditarie ale monarchiei.

Dupa ce in sa pre lãnga t'ote asigurãrile mai susu indicate din partea inaltului regimu s'ortea contribuientiloru tieriei acesteia, nici dupa inarticularea actelor de Statu', ba nici chiaru dupa tramitarea celoru d'antãiu deputati la Senatulul imperialu — intru nimic'a nu s'au usiuratu, si acea stare asuprit'oria pre class'a mai seraca o amenintia cu totala nimicire; se nasce cea mai urginte necesitate, cã diet'a tieriei sa imbrat'isiese cu t'ota caldur'a, si fãra amanare ac'asta cauza! — pentru aceea subscrisii-si iau voia de a propune: Inalt'a casa sa binevoi'esca a decide:

Cã Maiestatea Sea sa fia prin o pr'eumilita representatiune rogata, cã sa binevoi'esca pre gratiosu a demandã Ministrulu de finantie, cã acest'a sa ast'erna de timpuriu pentru cea mai de apr'ope sessiune a Senatului imperialu unu proiectu de lege specialu pentru reformarea sistemei de contributiune, respective stergerea contributiunei personale si mic'siorarea contributiunei directe preste totu in Transsilvani'a pre anulu viitoriu; cã acest'a sa se iee la desbateru inainte de reformarea sistemei generale de contributiune a monarchiei intregi.

Totdeodata inalt'a dieta sa decida „Cã proiectulu acest'a cu privire la § 53 alu regulam. dietalu de trebi sa se pertracteze cu abreviat'unea c) cã urginte“ — eara spre anteconsultare sa se predeie comitetulu finantialu, cãrui'a cu privire la § 53 lit. a), sa se impuna unu terminu de 8 zile pentru substernerea raportului.

Sabiuu 16 Septembrie 1864.

Gavriilu Manu, Demetriu Mog'a, Alessandru Bohatielu, Ladislau Buteanu, Iosifu Siulutiu, Ioanne Balasiu, Ioachimu Muresianu, Simeonu Balomiri, Mateiu Nicol'a, Michailu Bohatielu, I. Codru Dragusianu, Stefanu Biltiu.

Referint. Manu (depe tribuna) avendu a motivã propunerea facuta pentru modificarea sistemei de contributiune in

Tranni'a, premite, ca tempulu scurtu, ce ne mai stă spre dispozițiune, cu multu lu apretiușce mai tare, decâtu sa se lase cu acésta ocașiune într'o disertatiune istorica despre sistemele de contributiune, care s'au sustinutu in Tranni'a din timpii cei mai vechi pâna acum, fia acelea de pe tempurile principiloru transsilvani, s'eu de sub fericitorea domnire a in. case austriace; nu va a descrie nici impregiurările, între cari s'au introdusu sistem'a Bethleniana, pe a cărei basa sustă in câtu-va s'astadi contributiunea personala, ci se va restringe pre câtu se pôte la obiectu. Cine aru dori a avé o cunoșcintia mai compendiôsa despre sistem'a contributiunei in Tranni'a, si-o potu castigă între altele s' din carticic'a: Beitrag zur Geschichte und Statistik des Steuerwesens in Siebenbürgen von C. A. Bieltz, tiparita in Sabiu in an. 1861. Trecendu strinsu la obiectulu dilei, din care se vede, ca a doritu cu deosebire micșiorarea contributiunei personale, premite, cumca nici decâtu n'a pornitu din acelu principiu, că veniturile statulu din Tranni'a sa se scurteze, s' statulu preste totu sa patimésca in finantiele sele; ci a doritu s' doreșce, cumca sistem'a contributivonală după starea materiala s' după mijlôcele, ce le au locuitorii Tranniei cu privire deosebita la contributiunea personala sa se rectifice asiă, că pe viitoriu sa nu mai fia statulu silitu, cea mai mare parte a contributiunei din Tranni'a a o scôte pe calea executiunilor militare; a doritu, că contributiunea sa se asiedie pre o basa amesurata asiă, că locuitorii sa o póta supportă, pentruca déca nu voru fi in stare a o supportă, atunci acést'a va urmá nu numai spre ruinarea contribuentiloru s' a tieriei, ci va aduce negresitu dupa sine cea mai mare dauna s' pentru statu.— Incătu pentru sistem'a contributivonală cu privire la contributiunea personala, de basa ne servesce cu deosebire inca s' acum in Tranni'a: Die Vorschrift, welche bei Ausschreibung der direkten Steuer für das Verwaltungsjahr 185 1/2 zu beobachten war— data de directiunea finant. in Sabiu in 24 Oct. 1855 nr. 7601. Acestu normativu in sa nu se aplica astadi preste totu cum este, căci de atunci încóce s'au mai facutu óresi-care modificări,— in sa acelea acum le lasa la o parte, căci candu vomu veni la pertractarea meritoria a acéstui obiectu, atunci le va aduce inainte. Dupace in propunere au insiratu, ca summ'a contributiunei personale cine are sa o plătésca, după pct. 7. in aline'a 1 a disu urmatorele: „Cu privire la contributiunea concretala etc. A premisu, ca va sa fia câtu se pôte de scurtu, in sa într'unu obiectu atātu de momentosu e silitu a citi baremu câte-va date, prin care pote sprijini motivarea facuta. Datele le-a castigatu din comitatulu Solnocului interioru pe cale oficiôsa. Spre a dovedi, ca in ce comparatiune stă in multe comune contributiunea personala cu apamentulu, va citi numai summele din câte-va comune; asiă d. e. in Corueni contributiunea pamentulu face 177 f. 70 1/2 cr., pecandu contributiunea capulu face 71%; in Girbou contributiunea pamentulu face 178 f. 36 1/2 xr.; ear summ'a contributiunei capulu face 414 f. 12 xr. aci inca se vede, ca mai de trei ori contributiunea capulu e mai mare decâtu a pamentulu. Acésta proportiune se afla in comune fórte multe; dar aceste dóue date voru fi dór destulu spre chiarificarea lucrulu. — Mai incolo amu disu in propunere: „Ear cu privire la pct. 1 in mijloculu unoru familie de totu serace etc. (citesce pct. 1.) — In privint'a acést'a inca are date oficiôse s' autentice, din care in adeveru se vede, ca in multe comune capii familielor s' déca nu au nici macar unu petecu de pamentu, dar au câte 2 s'eu 3 feciori, cu totii platescu câte 4 fl. 20 xr., dupacum e prescisu numai pentru fostii nobili s' ómeni eliberati, adica fostii coloni; déca vomu mai computá acum s' contributiunea pentru desdaunarea pamentulu cu 71 1/2 xr., precum s' pentru fondulu tieriei cu 4 1/2 xr., vomu vedé, ca baremu doi membri din sinulu unei familie cu lucrulu mâniloru trebuie sa-si castige summ'a, numai cá sa-si póta plati contributiunea capulu. Acést'a in sa pôte veni s' de acolo, ca contributiunea personala se rectifica de cátra deosebiti individi, s' fâra de a observá o uniformitate, de-si normativulu rectificatiunei cuprinde determinatiuni lamurite; asiă d. e. in mijloculu unoru familie unii membri suntu taxati cu câte 3 fl. 15 xr., alții cu câte 4 fl. 20 xr., de-si suntu de asemenea stare s' aru trebui sa se taxeze într'o formă. — Spre comprobarea celoru amintite cetesce datele urmatore: In Agriesiu totu in comitatulu Solnocului interioru, nr. casei 43. capulu familiei cá tata de 90 ani be-trănu, s' elu impreuna cu 2 feciori ai sei insurati platesce fiacare intrég'a contributiune personala câte 4 fl. 20 xr. cu totulu 12 fl. 60 xr. S' déca luamu s' adausurile tieriei cu 9 fl. 57 xr., cu totulu la olalta platescu 22 fl. 17 xr. Summ'a contributiunei pamentulu adeveratu e 7 fl. 16 xr., dar care scie impregiurările din comun'a acést'a, totdeodata se va convinge, ca venitul pamentulu abiă acopere summ'a contributiunei capulu cu adausurile. In Glodu, nr. casei 134 se gasesce o veduva de 60 ani, carea cu unu fecioru alu eii amendo

suntu taxati cu contributiunea capulu, veduv'a cu 2 fl. 10 xr., ear feciorulu eii cu 4 fl. 20 xr. de-si platindu ei in contributiunea pamentulu numai 1 fl. 38 xr. tragu unu venitu anualu din pamentu de 13 fl. 80 xr., ear contributiunea loru personala cu adausurile dimpreuna face 11 fl. 8 xr. prin urmare din venitul pamentulu după platirea contributiunei personale le mai remâne 2 fl. 72 xr. — In Briglesu (Tótszálás) sub nr. casei 33 unu capu alu familiei in etate de 75 ani cu 2 feciori ai sei platescu in contributiunea capulu 8 fl. 71 xr., neavendu posesiune de pamentu. — In Solomonu sub nr. casei 13 unu tata in etate de 80 ani cu 2 feciori platescu la olalta in contributiunea personala 13 fl. 12 1/2 xr. — In Terpiu unu tata de 80 ani cu unu fecioru alu seu de sub nr. casei 2 platescu in contributiunea capulu 8 fl. 20 xr.; ear într'a pamentulu 1 fl. 67 1/2 xr. — In Dingleagu sub nr. casei 5 platesce o veduva contributiunea capulu cu 2 fl. 10 xr.; ear pentru 3 feciori ai eii câte 4 fl. 20 xr., prin urmare cu totulu 14 fl. 70 xr., prin urmare cu adausurile pentru desdaunare s' fondulu tieriei de totu 25 fl. 87 xr., eara in contributiunea pamentulu platesce 4 fl. 27 xr. s' asiă din intregu venitul pamentulu de 42 fl. 70 xr., cu a căru lucrare au asudatu tóta vér'a, remâne familiei spre sustinere numai 16 fl. 83 xr. — In M. Dèce sub nr. casei 3 unu capu alu familiei cu 4 feciori s' in, eara cu adausurile dimpreuna 30 florini 81 xr. 2 fete platescu in contributiunile personale 17 fl. 51 1/2 xr. contributiunea pamentulu platescu 3 fl. 41 xr., prin urmare din intregu venitul pamentulu calculatu după catastru cu 34 fl. 10 xr. li-aru mai remané spre sustinerea vietiei 3 fl. 29 xr. după lucrulu atătoru mâni peste vér'a intréga; in sa fiindca in comun'a acést'a fórte arareori se cocu bucatele, ear estempu cucuruzulu nici decâtu nu s'au potutu cóce, nu suntu in stare a plati nici barem o parte a contributiunei personale. — După legea recrutarei unicu fiu, scapa de sórte, déca tatalu seu a trecutu preste 60 ani; după sistem'a contributivonală in sa unu tata s'eu o mama veduva s' déca suntu in vârsta de 70—80 ani, s' nu suntu in stare de a umblá pe piciorele loru, cu atát'a mai puțin de a lucrá ceva, se taxeza cu intrég'a suma de contributiune, anumitu s' fâra esceptiune atunci, déca ei pentru posesiunea de pamentu platescu 2 fl. contributiune.— Esemplele citate voru ajunge, dincontra aru poté citá pâna mâne la date. — Din acestea crede, ca inalt'a dieta se va poté convinge, ca starea contributiunei personale preste totu in Tranni'a a venitu nesuferibila. — Trecendu preste contributiunea cetatienésca, in aline'a urmatore amu disu, ca „Comparandu summ'a contrib. etc. Contributiunea pamentulu in Ungari'a face 14,666,651 florini; cá noi sa potemu face o comparatiune între contributiunea pamentulu din Ungari'a cu cea din Tranni'a, e de lipsa a le radică amendoue la asemenea percente; s' fiindca la noi bas'a e 10%, vomu reduce s' contributiunea din Ungari'a totu la 10%; facendu acést'a, vedemu, ca contributiunea in Ungari'a va face 9,166,650 f. Fatia cu acést'a contributiunea personala in Ungari'a face 30,070,400 f. Contributi'a pamentulu in Tranni'a face 1,471,167 f. ear contributiunea personala 1,350,000 f. Déca in Ungari'a după contributiunea de pamentu se platescu 3,079,400 f., atunci nóue in Tranni'a după contributiunea de pamentu ni s'aru veni numai 494,155 f. prin urmare, déca vomu luá singura contributiunea pamentulu in Tranni'a fatia cu cea din Ungari'a in comparatiune, atunci noi platimu mai multu cu 855,845 f. peste anu,—ear luandu ce au adusu in an. 1860 in senatulu imp. d. senatorulu imp. Iakabb unde au luat numerulu sufletelor in comparatiune s' a disu, ca locuitorii din Tranni'a facu numai 1/4 din locuitorii Ungariei s' totusi au plati in sa atunci summ'a de jumetate a contributiunei personale din Ungari'a, luandu s' acum acésta comparatiune a locuitorilor din Tranni'a cu numeru rotundu de 2 mill. fatia cu locuitorii Ungariei rotundu de 8 mill., atunci noi amu avé de a plati numai 1/4 din summ'a contributiunei personale a Ungariei, prin urmare numai 769,887 f., asiă dara si in casulu acést'a amu avé de a plati pe anu 580,125 f. mai puțin. — In celelalte provincii austriace contributiunea pamentulu suie, dela 16—21%; déca se face comparatiunea, privindu in sa s' într'acelea contributiunea pamentulu cu 10%, se vede ca pecandu in Tranni'a contributiunea personala fatia cu a pamentulu stă ca 91:100, atunci in Galiti'a acésta proportiune este aprocsimativu cá 8:100; in Boemi'a cá 14-100; in Moravi'a 13-100; in Stiri'a cá 14-100. Din acestea inca se pôte vedé, ca la noi contributi'a personala e preste mesura mare; prin urmare se pôte cunósce pe deplinu, ca declaratiunea Esc. Sele ministrulu de finantie de acumu facuta in senatulu amplificatu din an. 1860 cá respunsu la vorbirea dep. Iakabb, cumca Ungari'a aru plati 16% din venitul curatu alu pamentulu, ear Tranni'a numai 10%, s' asiă Tranni'a aru s' trebui sa plătésca o summa mai mare in contrib. personala cu privire la summ'a aruncata pe locuitorii Tranniei,

nici decâtu nu e motivata. -- A disu in sfarsitul alineeii citate diu propunere, cumca această stare rea a contrib. pers. a recunoscut'o și insusi regimulu Mai. Sele. Asiá se vede din respunsulu datu de către d. conductoru alu ministeriului de finantia de atunci către dep. Maager: „Dass die besonderen Uebelstände in Siebenbürgen das Finanzministerium bestimmt haben, die Regelung dieser Steuerverhältnisse daselbst nicht aufzuschieben bis die allg. Steuerreform eintritt, sondern schon früher die Personal-Erwerbssteuer in Verhandlung zu nehmen,“ ear in siedinti'a din 13 Martiu 1862 iara-si a recunoscutu Esc. Sea d. Ministru Cavalerulu de Plener dîcendu: „Die in Ungarn, Siebenbürgen und Kroatien unter verschiedenen Benennungen bestehenden Personalsteuern sind namentlich für die ärmeren Klassen der Bevölkerung empfindlich;“ asemenea disu și in siedinti'a din 18 Nov. 1863: „Ich verkenne nicht, dass die siebb. Personalsteuern diejenigen sind, welche die Steuerpflichtigen am härtesten treffen, sie sind höher und unverhältnismässiger, als diejenigen die in Ungarn bestehen.“ Asiá dar nu ne mai trebuie alta dovada, cumca insusi in regimulu a recunoscutu, cumca starea contributiei personale e asupritore cu deosebire pentru partea poporului cea mai seraca. „Eara cumca starea atinsa etc. (citesce aline'a respectiva.)

Cu privire la drumurile de comunicatiune, crede ca cari au caletoritu prin tier'a noastră, voru fi aflatu, cumca in adeveru acest'a e unu motivu preintemeiatu. Dreptu esemplu, ca unele drumuri ale tieriei au elevatiune forte mare, aduce Comunicatiunea comit. Solnocului cu Ungari'a, cu deosebire dela Dees preste delulu Magojei și muntele Rotund'a preste Capricu către Marmati'a. Pe dealulu Magojei intr'o lungime cá de 700° suisiulu e intr'adeveru dela 10—23¹¹, dupa-cumu și in anulu acest'a s'au mesuratu și nivelatu. — Unii straini se voru mirá, ca cum potemu noi sa trecemu pe astfelu de drumuri; respunsulu e, fiindca nu potemu navigá prin aeru. Acestu drumu cá drumu de tiera e unulu dintre cele mai vestite facutu pe unu tempu cu drumulu preste Tihuti'a către Dorn'a in Bucovina, totu sub ingrijirea aceluasi Vicespanu Ujfalvi. — Ce se atinge de drumurile erariale in partea septentrionala a Tranniei, spre dovada ca acelea suntu intr'adeveru prea ingreuiate cu vam'a, se póte convinge cine va caletori dela Becleanu pâna la Deaju, in departare de 3 miluri, pentruca dupa doue vite cu mersu și cu venitu are sa platésca 1 fl. v. a. pentru vam'a drumului. — Acum deca bietulu omu seracu, in a cărui casa jace soldatulu pentru scóterea contributiei, dupace au siediutu in padure vr'o doue dile curatîndu lemne, și in a trei'a di se duce cu ele la Deaju, cá sa capete pentru unu caru bine incarcatu 1 fl. 20 xr. și elu in vama are sa platésca 1 fl., séu din sate mai aprópe de Deaju mai puțin de 1 f., atunci totusi dupa lucrulu de 2—3 dile cu trasur'a abia le mai remâne 20—60 xr. dela summ'a baniloru capetati. Acésta stare se mai póte suferi? din acésta cauza la locurile cuviinciose și suntu de a se face cu tota ocaziunea pasii cuveniti cá și in partea septentrionala a tieriei sa se stérgea vam'a acésta atátu de impedeatóre pentru castigulu ómeniloru. — Aci mai vinu și abusuri; nu va a inculpá pre nimenea, nici pre dregatoriile finantiale, nici pre arendatorii drumurilor: in sa deca stálpui de vama dela locurile dupa lege menite se strapunu in a trei'a séu a patr'a comuna numai cu acelu scopu, cá și acei caletori sa fia siliti a plati vama, cari nici odata nu calca și nu trecu preste obiectulu vamei, atunci acésta aru insemná a asupri pre nedreptulu pre caletorii. — Asiá se intemplá cu locuitorii din vr'o 16 comune din cerculu Petrei de pre Valea Spermezeului, cari in caletori'a sea către Reteagu nepotendu incungiurá 1 mila și trece preste podulu erarialu dela Csicsó-Kristur suntu totusi siliti in a trei'a comuna, adica la Reteagu a plati vam'a podului, cá arendatorulu sa nu-i desbrace de camesia.

A dou'a a disu: b) Deregatorii dela oficiile adm. etc. (citesce pct. b.)

De unde sa-si póta castigá omulu seracu unu craceriu pentru o mirtisióra de bucate, deca prin tãrgu se intalnesce numai cu ómeni flamendi și goli la punga, cari nu vréu și nu potu sa-i dea macar jumetate pretiulu pe materi'a lui. Nu vorbesce din punctulu acél'a, cáci e și elu dregatori și ca pismuiesce dór starea deregatoriloru și fondulu regiu séu din provinciele creditarie, ci va numai sa dica, ca circularea baniloru in comitate e subtrasa artificiosu, de óre ce prin comitate, districte și scaunele secuiesci deregatorii suntu d'abia numai pe jumetate platiți cá cei din fondulu regiu și din alte tieri. Cá sa nu gandesca cineva, ca aduce ceva inainte fara basa sigura, deca vomu luá d. e. starea dregatoriloru din alte provincie și o vomu asemená cu a dregatoriloru nostri: óre pe cine substitue Solgabaráulu de astadi? Nu pre unu Bezirksvorsteher? care are 1260,1155,1150 fl.? Séu sa luám unu jude supremu Vicespanu, nu substitue acésta pre unu Kreis-

vorsteher? care are dupa impregiurári 1470,1260,945 și 840 fl., pânacandu in Tranni'a judii cerculari au salarie de 400 f., judii supremi de 700 f. și Vicespanii de 600—700 f. Totu acésta proportiune stá și fatia cu dregatorii din Ungari'a. Ce se atinge de dregatorii din fondulu regiu, gandesce ca cu alta ocaziune inea a facutu o comparatiune numai per incidens intre spesele tribunalului superioru din Sabiu cu ale Tablei rég. Ba aflámu inea, ca in unele scaune sasesci amplotatii suntu inea mai bine salarisati și cá in celelalte provincie. „Amu premisu, domniloru, ca nu din pisma amu adusu acestea inainte, ci ca sum silitu a documentá, ca circularea baniloru in comitate e artificiosu subtrasa. Nu voiu a grai despre aceea, ca pentru ce nu se dau și in comitate pláti mai mari și asemenea cá in Ungari'a, alte provincie ale monarchiei séu scaunele sasesci din Tranni'a, pentruca ei suntu dóra municipali, de și provisorie denumiti de către administratorulu jurisdictiunei— póte nu fara vre-unu interessu particulariu propriu?— acésta mi-o pastrezu pe altadata.

A disu 3): E prea naturalu dara,

c) ca neavendu etc. (citesce pct. c)

Tocm'a in sesiunea senatului imp. din urma la o vorbire a dep. Beritiu a respunsu Ministrulu de finantie, ca va emite ordinatiunile cuvenite, cá contributia personala sa se scóta cu tota crutiarea, „mit aller Schonung“. Eu credu, cumca din partea ministeriului de finantie se voru fi și facutu dispositiunile cuviinciose; in sa cumca acelea in cea mai mare parte nu au nici unu efectu, ne póte servi de esemplu, cumca in com. Solnocului interioru ne'nterruptu se sustinu 7 despartiaminte militare á 6 fecori pentru scóterea contributiei. —

Scie, cumca la mai multe plansori din partea dregatoriloru politice in presidiu gub. a recuiratu pre c. r. directiune finantiara, cá sa sisteze scóterea contributiei prin executiune, macaru pâna la toamna, pâna candu voru stringe ómenii bucatele de pe câmpu și voru poté capetá bani de pe ele; in sa tóte acestea au remasu fara efectu.— Cum se face scóterea contributiei? Dregatoriile politice tramitu einen Civilboten cu 50 cr. plata— cá sa adune contributia; din partea perceptoratelor de dare, fara sa se mai incunoscintize dregatori'a politica, se tramite milit'a spre executare, care apoi se intalnesce cu Civilbote;— acum cum, și de unde sa mai póta plati bietulu omu inea și tacs'a de executiune? candu și pe acésta cale se mai lipsesce de ce are?!— Asiá dara nu e mirare, deca dupa aretárilor și dupa impartasirile oficiose, care le avemu chiaru din partea directiunei finantiale pe an. 1863 s'au scosu 2,916,793 f. 39 1/2 xr. cu executiune militara; și deca sistem'a contributiei personale va stá inea totu asiá, se potu face dispositiuni din partea dregatoriloru finantiale, cá executiunea sa nu mai inceteze. In sa se teme, ca locuitorii, ne mai potendu supportá grentátile, voru esá din sate și-si voru face colibi prin paduri. — A disu mai incolo: „In mijloculu acestoru impregiurári nefavoritóre diet'a Tranniei s'a grabitu— prin representantii poporului inea in an. tr.— in interessulu unitatei monarchiei de a inarticulá diplom'a din 20 Octobre 1860 etc. . .

Sa ne aducemu bine aminte, domniloru, pre atunci candu erá vorb'a de tramitarea deputatiloru in senatulu imp., ce aoperatori bunu au gasitu in sal'a dietei acesteia chiaru și Weber-ii din Schässburg.

Au vorbitu și alti preastimati domni pentru contributia personala preste totu, și eu credu ca nici unulu intre noi nu este și nu au fostu nepetransu de acea convingere, cumca in urm'a inarticulárei diplomei și a patentei și in urm'a tramiterei deputatiloru la senatulu imp. se va sterge séu se va modificá contributia personala, asiá incátu locuitorii tieriei acesteia sa nu fia per exceptionem pedepsiti și asupriti cu o contributia. Eu insumi amu fostu de acésta convingere atunci, pentruca cele mai multe acte ce le amu acum scóse pe eale oficiosa, mi le-amu fostu castigatu inea in an. tr., și deca eugetamu eu ca nu se voru face óresi care usiurári poporului prin stergerea séu modificarea contributiei personale, inea atunci faceamu propunerea acésta.

Acum inea e neaperatu de lipsa sa facemu acésta motiune, pentruca deputatii, ce-i tramitemu la senatulu imp., sa aiba ocaziune și materialu de respectatu fatia cu dorintiele tieriei, care materialu sa-lu propuna și sa-lu apere acolo.— Trecendu la petitu a disu sa se faca o representatiune către Mai. Sea. N'a potutu specificá, cum sa se faca representatiunea acésta, ci a disu: Cá Mai. Sea sa fia (citesce.)

A disu, ca acésta propunere séu proiectu sa se iee inainte de reformarea sistemului generale de contributia a monarchiei intregi la desbatere pentru aceea, pentruca de si din partea Esc. Sele d. mistru de finantie ca conducatoriulu ministeriului din an. 1860 am avutu óresi care asigurári, cumca in privinti'a contributiei personale a Tranniei se va face pasulu cuviinciosu, cá sa se iee mai inainte de reformarea con-

tributuneii monarchiei întregi la dectatere, totusi de atunci au trecut 4 ani și nu ni s'au mai facutu nici o nsiurare. Crede dara, ca de-si apretiuimu tota bunatatea in regimu fatia cu locuitorii Tranniei, sa nu ne mai razimamu in astfelu de promissiuini și acceptari, ci noi sa ne implinimu datorintia de representanti ai poporului și sa comprobamu aceea, ca noi nu mai suntemu in stare a suportat greutatea cea mare a contrib. pers., și sa rogamu pre Mai. Sea, ca sa se indure a face dispositiunile cuviničiose, ca pertractarea asupr'a reformarei sistemei de contributiune, resp. stergerei contrib. pers. sa se iee in senatulu imp. la pertractare inainte de a se luat proiectulu, ce aru atinge reformarea contributiunii monarchiei întregi; de ore ce me temu, ca nu cum-va sa mai treca iarasi vr'unu anu seu doi și noi sa stamu totu asiá. Si credeti-mi domniloru, ca deca vomu aduce noi aci ori și ce lege, nici unu resultatu alu legiloru facute de noi nu va ave acea impresiune binefacatore pentru poporu in Trannia, ca deca vomu pote mijloci, ca starea contributiunala cea asupritore sa se usiureze, și deca vomu mijloci, ca sa fimu și noi tractati in afacerile comune, egal cu locuitorii celorlalte provincie austriace; de ore ce credu, cumca nici o tierra din monarchia austriaca nu ne-au întrecutu cu loialitatea fatia cu tronulu și cu zelulu pentru unitatea monarchiei. (Bravo!) — Deca noi ne-amu implinitu datori'a fatia cu monarchia ca catra o mama, avemu și noi totu dreptulu de a pretinde dela monarchia, ca sa fimu și noi tractati asemenea cu ceilalti fiii ai eii. — In fine a facutu propunerea, ca pe temeulu §-ului 53 din reg. de trebi lit. a) sa se ia proiectulu acest'a de urgente, si comitetului finantialu, ce aru fi a se insarcina cu prelucrarea unui proiectu de representatiune, sa i se puna unu terminu de 8 zile pentru substernerea raportului; — dar fiindu ingrijitu, ca nu cum-va sa ne pomenimu cu unu telegramu, ca diet'a e dissolvata seu amanata: pentru aceea modifica propunerea intr'acolo, ca in locu de 8 zile sa se dee 4 zile. (Bravo!)

La intrebarea Presiedintelui, deca va cine-va sa vorbesca la partea formala a acestei propuneri, Gull in cuventu mai lungu, care in sa adeseori intra si in meritulu lucrului, din care cauza apoi Presied. de mai multe ori-lu intrerumpe, a retandu inalt'a insemnata a acestei propositiuni, carea pelanga cea privitore la recrutare, este cea mai insemnata si cu influinti'a cea mai pipaita asupr'a poporului: declara ca nu e cu potintia a lucrá materialulu celu colosalu in 4 zile, ci trebuie sa i se dea celu putinu 8 zile.

G. M a n u se apera de acelu pasagiu reu intielesu din cuventulu lui G u l l, ca propositiunea acest'a a esitu din intentiunea de a-si castigá popularitate.

Ne mai vorbindu nimenea la acestu obiectu, proiectulu se dá comitetului finantialu, care va referi asupr'a lui in res-tempu de 8 zile. (Va urmá.)

Dela Senatulu imperialu.

In sie dinti'a d'antaiu (din 30 Oct., 12 Nov.) atatu in cas'a magnatiloru, catu si intr'a ablegatiloru se introducu si se recomanda presiedintii si vicepresiedintii respectivi. Acesti'a suntu totu cei vechi: in cas'a de susu: Pres. Principele Carolu A u e r s p e r g; Vicepres. Conte K u e f s t e i n; in cas'a ablegatiloru Presiedinte Dr. de H a s n e r, Vicepresiedinti: de H o p f e n si Comitele natiunei sasesci Conradu S c h m i d t. Pre presiedintii casei de susu ii presentéza Archiducele R a i n e r, pre ai casei de josu ministrulu S c h m e r l i n g. Ambii presiedinti deschidu adunările cu cate unu cuventu, in care espunu gravitatea consultariloru presinti; H a s n e r atinge mai tote cestiuile dinlauntrulu si dinafar'a monarchiei, pecandu princ. A u e r s p e r g amintese numai pe scurtu gloriosele lupte din Schleswig-Holstein. — Intre membrii casei de susu se vede si Mitropolitulu L i t v i n o v i c z. (Va urmá.)

Din Banatu. Com. Carasiu 1 Nov. 1864. In legatura cu denumirile mai inalte de curendu intemperate a Comitiloru supremi, pentru unele Comitete s'a respanditu p'aci o scire turburatore, esita din funte, macarca neromanu, dar precumu se afideza forte credibilu: ca din partea Inaltului Consiliu regescu din Bud'a s'aru fi propusu la locurile mai inalte pentru denumirea Comitului supremu in Comitatu Carasiu cu total'a delaturare a románilor (?) doi neromani! unulu din Lugosiu, si altulu din Aradu.

Noi nu potemu dá crediamentu scornituriloru acestoru tendintiöse, pentruca nu potemu presupune dela Guvernulu Maiestatii Sele, ca cu apriat'a delaturare a pré-gratiosului Rescriptu Inperatescu din 27. Decembre 1860, si cu ignorarea atatoru plansori, — si anume a acelei substernute Maiesiatii Sele pre gratiosului Imperatu alu nostru inca in 25. Ianiu 1863, la care si adi totu se mai ascépta vindecarea doreriloru prin emissiunea unei Resolutiuni mai inalte —

aru voi se vatemc pre Románii in sentiulu loru sacru de loialitate, a-i sgudu in credinti'a loru neclatita, si prin asemenea propuneri a sterni neincredere in intentiunile parintesci ale Guvernului Maiestatii Sele, si intr'o asiá mesura mare a-i nemultiam; — ci din contra Románii nutrescu speranti'a firma: ca inaltulu Guvernu amesuratu denumiriloru de curendu esite, forte bine nimerite, va ave privintia si la dorintiele Romániloru din Carasiu, cari facu absolut'a majoritate, si va propune pentru denumirea Comitului supremu la locurile mai inalte cu total'a delaturare a neromániloru curatu numai Románi adevirati, cualificati si despre loialitatea loru bine meritati.

Cu aceste suntemu datori pentru nimicirea scornituriloru, si manifestarea opiniunei publice celei corecte, chiaru in interesulu Guvernului Maiestatii Sele, celui bine intielesu. —

Principatele române unite.

— Consiliulu judetiaru alu Prahovei, spre eternizarea memoriei acestei epoce gloriose a istoriei Romániloru, a votatu sa se radice in piati'a din centrulu orasiului Ploiesci statu'a ecuestra a Domnitorului, peste ofuntana cu apa dusa din munte, si pe soclulu acestei statue urmatorea inscriptiune, subscrisa de toti membrii actuali ai acelu consiliu judetiaru:

CELUI CE A FACUTU UNIREA

Celui ce a luat averea romana din manele strainiloru
celui ce a impropriatitu pe clacasiu

CELUI CE A ELIBERATU COMUNA

CELUI CE A DATU AUTONOMIA JUDETIELORU

Celui ce a chiamatu pe toti Románii la drepturile cetatienesce si politice
Celui ce a datu Instructiunea generala gratuita si obligadria

CELUI CE ARMEZA TIERRA

APERATORULU NATIUNALITATI

Protectorulu nedreptatitiloru

Parintelui Patriei

DOMNULU ROMANILORU

Alessandru Ioann I.

RECUNOSCINTIA ETERNA

Consiliulu judetianu alu Prahovei.

— Consiliulu judetianu din Vlasca asemenea a votatu radicarea unui monumentu, care sa porte numele Domnitorului.

— Consiliulu jud. din Argesiu a votatu 30,000 lei pentru infiintarea unei pietie in centrulu orasiului, care sa porte numele Domnului, in mijlocu cu o fantana si unu monumentu, cu inscriptiunea: „Alesulu Romaniei.“ asemenea si alte judetie.

— Legea de espropriare din caus'a utilitatii publice s'a promulgatu.

— Colegiile alegatoriloru de deputati suntu conchiamate pe 24 si 25 Novembre, — semnu ca deschiderea camerei este aprope. — Dupa „Buc.“

Prospectu politicu.

Tractatul de pace intre poterile aliate germane si Dani'a s'a subscrisu din partea regelui Daniei in 12, ear din partea regelui Prussiei in 14 Novembre c. n.; schimbarea documentelor de ratificare au urmatu la Vienn'a in 4/16 Novembre. Desbaterea in senatulu imp. danesu asupr'a acestui obiectu a fostu forte agera si patimasia. Unii dintre ablegatii ultranatiunali au protestatu incontr'a pasagiului acelu din tractatu, unde se dice, ca pacea acest'a va fi eterna. — Trupele austriace cu 1/13 Novembre incepu a se rentorce in patri'a loru; cele din urma trupe voru trece prin Hamburgu in 2 Decembre c. n.

Se lucra de ambe partile la o apropiare intre Austri'a si Franci'a; cu acesta apropiere se pare ca sta in legatura rentorcerea principelui Metternich la postulu seu din Parisu. Foile franceze dicu, ca Austri'a e aplicata a negociá cu Franci'a pentru Rom'a, dar nici decatu cu Itali'a pentru Veneti'a; la dincontra, tocmai pentru de a incungiura acesta eventualitate, e hotarita a pacta cu Ungari'a si a conchiamá diet'a acestei tieri.

In Itali'a curgu inca mereu desbaterile asupr'a conventiunei cu Franci'a, cu deosebire a transpunerei capitalei, carea in fine, dupa o depesia telegrafica se priimi cu 317 contr'a 70 voturi. asemenea ne spune alta depesia telegrafica, ca camera a priimitu propunerile ministrului de finantie Sell'a (comunicata de noi in numerulu din urma.) — Partid'a revolutiunara (garibaldiana) incepe a lucrá cu tota seriozitatea nu numai pe pamentulu austriacu, dar chiaru si pe celu italianu; in 4/16 Novembre a fostu la Bagolino in Lombardi'a o lovire crancena intre Garibaldiani si trupele regesci, carea se fini parte cu prinderea parte cu imprasciarea revoltantiloru. In provinci'a Toscan'a si cu deosebire in Florenza, au fostu esundari infricosiate, care au lasatu dupa sine pagube enorme.